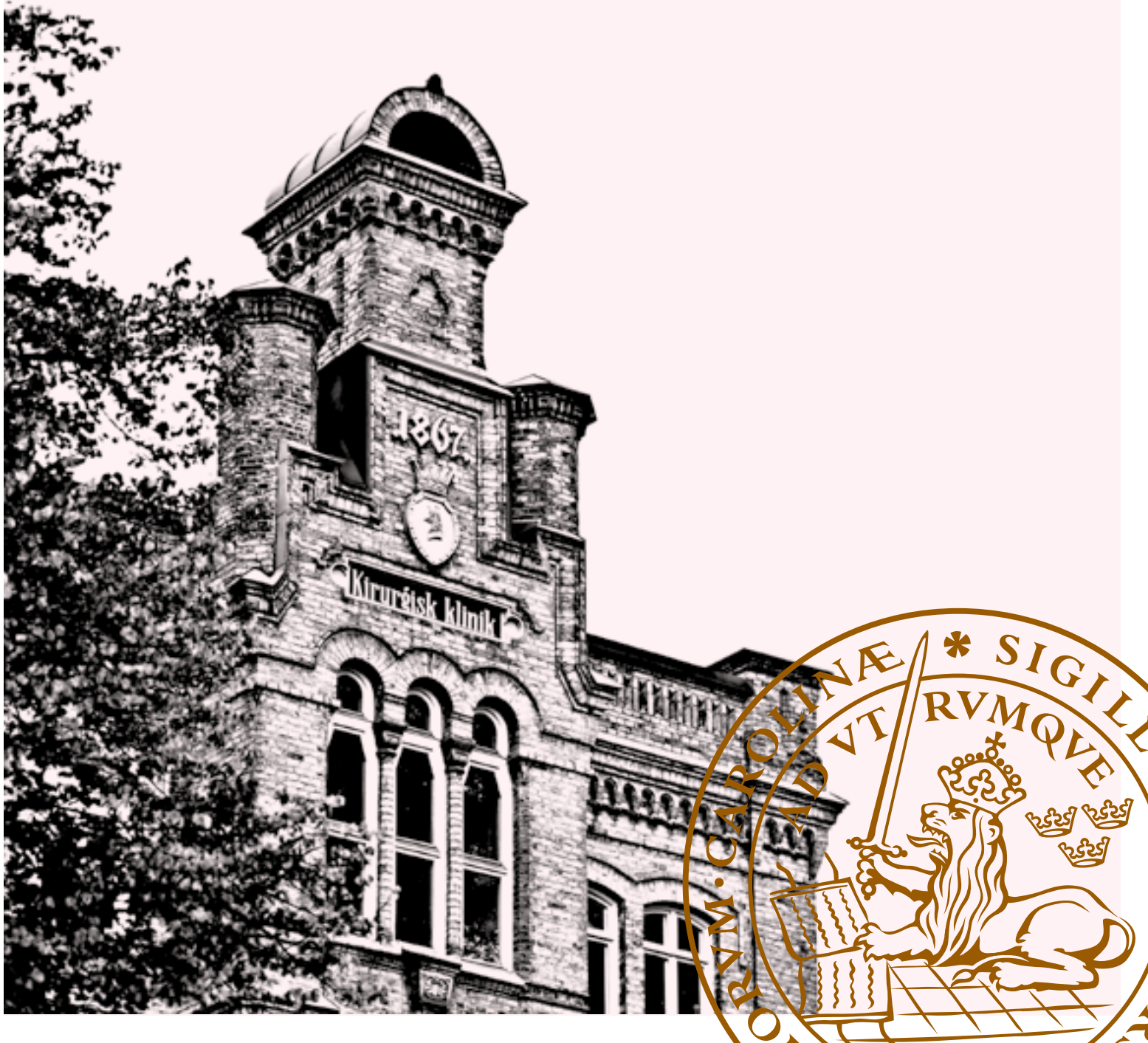

Samhällsvetenskapliga fakultetens samverkan med det omgivande samhället

Kartläggning och analys

CHARLOTTE SIMONSSON & CHRISTOFFER HAHN
SAMHÄLLSVETENSKAPLIGA FAKULTETEN | LUNDS UNIVERSITET

Coverphoto by Petra Francke

Layout and typesetting : Media-Tryck, Lund University
Lund 2020

Media-Tryck är ett svanen-
märkt tryckeri. Läs mer
om vårt miljöarbete på
www.mediatryck.lu.se

MADE IN SWEDEN

Innehåll

Inledande om syfte och tillvägagångssätt	4
Samverkan – ett mångtydigt begrepp	5
Värdet av samverkan	5
Former för samverkan	6
Forskningssamverkan	7
Utbildningssamverkan	7
Innovation och nyttiggörande	7
Övrig samverkan med fokus på kunskapsdelning, folkbildning, rådgivning, samhällsdebatt etc.	7
Goda exempel	8
Våra samverkanspartner	10
Ledning och organisering av samverkan	10
Meriteringsvärde	12
Dokumentation och synliggörande	13
Hinder och svårigheter	14
Fakultetens roll kopplat till samverkan	16
Avslutande summering	18
Referenser	18

Inledande om syfte och tillvägagångssätt

Samverkan med det omgivande samhället har alltid varit en självklar del av fakultetens verksamhet. Samtidigt möts vi av allt större krav på samverkan och universiteten förväntas i allt större utsträckning bidra till lösningar på komplexa problem i samhället. De ökade förväntningarna kommer till uttryck inom politiken, näringslivet och samhället i stort. Även externa forskningsfinansiärer ställer ökade krav på att forskning inte bara ska spridas till, utan också genomföras i samverkan med omgivande samhället. Våra studenter efterfrågar dessutom utbildningar som knyter an till arbetslivet och har en tydlig samhällsrelevans.

Merparten av samverkansarbetet hanteras på institutionsnivå och det decentraliserade arbetet innebär att det har saknats en samlad överblick över den samverkan som sker och vilka eventuella behov det finns av att vidareutveckla samverkan mellan fakulteten och det omgivande samhället. Mot bakgrund av detta beslutade fakultetsledningen att genomföra ett projekt med syftet att kartlägga och analysera fakultetens befintliga samverkan. Projektet har genomförts av Charlotte Simonsson, fakultetsgemensam koordinator för innovation och samverkan, samt Christoffer Hahn, projektassistent.

Avsikten är att resultaten ska bidra till att:

- identifiera eventuella utvecklingsbehov och förbättringsområden
- lyfta fram goda exempel som kan tjäna som inspiration inom fakulteten
- synliggöra och kommunicera om fakultetens samverkan på ett bättre sätt.

Ambitionen har inte varit att genomföra en heltäckande översikt av samverkansaktiviteter och vilka partner vi samverkar med, utan snarare att ge en bild av olika typer av samverkansformer, viktiga samverkanspartner, identifiera goda exempel, utmaningar och så vidare.

Kartläggningen har skett genom intervjuer med ledning (prefekt och/eller biträdande prefekt) samt lärare¹ vid fakultetens institutioner och centrumenheter (LUCSUS, CMES)². I samband med några intervjuer med ledningen har även administratörer som arbetar med samverkan deltagit. De lärare som har intervjuats

har valts ut med hjälp av respektive institutions prefekt eller biträdande prefekt, vilka blev ombudda att föreslå namn på personer med intresse och erfarenhet av samverkan. Vid valet av lärare var ambitionen att få en spridning av personer med erfarenhet av olika slags samverkan, till exempel uppdragsutbildning, utbildningssamverkan och samverkan i stora forskningsprojekt. Valet att intervjua lärare med erfarenhet och intresse av samverkan, innebär en viss "bias" i urvalet. Det är mycket möjligt att vi hade fått fram en annan och kanske mindre positiv bild med ett annat urval. Samtidigt bedömdes detta som den mest lämpliga urvalsstrategin då strävan var att identifiera goda exempel och åsikter baserade på erfarenhet.

Totalt har 30 personer intervjuats vid 24 olika intervju tillfällen. Minst två personer har intervjuats inom varje institution. De flesta intervjuerna varade cirka en timme.

Rapporten inleds med ett avsnitt om de intervjuades syn på samverkan. Vilken typ av aktiviteter och praktiker inkluderar de intervjuade i begreppet samverkan? Därefter följer ett avsnitt om varför det är viktigt att samverka – vilka värden samverkan tillför. De kommande tre avsnitten handlar om hur vi samverkar och med vilken typ av organisationer. Nästa frågeställning som tas upp rör om och hur samverkan leds, organiseras och samordnas. Vi har också behandlat frågan om samverkan är något som uppmuntras och i vilken mån samverkan har eller bör ha ett meriteringsvärde. Rapportens avslutande delar handlar om svårigheter och hinder för vidareutveckling av samverkan samt vilka behov det finns av att samordna samverkan på fakultetsnivå.

1. Lärare inkluderar här lektorer och professorer.

2. I rapporten används genomgående termen institutioner, men det inkluderar även Centrum för Mellanösternstudier (CMES) och Lund University Centre for Sustainability Studies (LUCSUS).

Samverkan – ett mångtydigt begrepp

Samverkan är ett tämligen vagt begrepp och det framstod därför som relevant att ta reda på hur de intervjuade ser på det. Flera poängterar att de har en bred syn på samverkan – det handlar om universitetets kontakter med omvärlden och det kan involvera en rad olika praktiker. Någon betonar att det är en uppgift i sig, men samtidigt ska samverkan alltid vara kopplat till forskning och utbildning. En annan åsikt som framkommit är att samverkan är ett verktyg för att åstadkomma något som vi inte hade kunnat åstadkomma på egen hand. Samverkan ska alltså addera ett mervärde och vi ska inte ägna oss åt samverkan för samverkans skull.

En del intervjupersoner menar att samverkan bör skiljas från den tredje uppgiften. Dessa intervjupersoner anser att den tredje uppgiften handlar om envägs-kommunikation, att sprida och berätta om forskning, medan samverkan involverar ömsesidig nytta och kanske till och med "samskapande av kunskap" som en lärare uttryckte det. Andra menar dock att den tredje uppgiften kan ses som en del av samverkan, men då som en ytligare variant av densamma. Ytterligare en åsikt var att begreppet den tredje uppgiften

är problematiskt eftersom det "indikerar en bronsplats och är lite nedlåtande".

Över lag tycks samverkan vara ett ord med en positiv laddning, men det finns också intervjupersoner som upplever att det är ett ord som främst associeras med näringslivskontakter, ekonomisk tillväxt och affärsidéer (även inom LU och då främst från centralt håll), vilket gör att det känns fjärran från den egna verksamheten. Andra menar att det inte är ett begrepp som de använder eller diskuterar särskilt mycket på institutionen, men likväl görs det en hel del samverkan "ute i kapillärerna". Flera av de intervjuade menar att många kollegor fortfarande ser samverkan som spridning av kunskap, exempelvis via medverkan i media eller universitetets biblioteksturné. Andra berättar att många, om inte nästan alla, på den egna institutionen samverkar, men de har ingen gemensam bild av vad samverkan är eller borde vara.

Sammanfattningsvis finns det alltså ingen entydig uppfattning om vilken typ av aktiviteter och kontakter som samverkan inkluderar och på en del institutioner finns det heller ingen gemensam eller tydlig diskussion om samverkan.

Värdet av samverkan

Intervjuerna vittnar om att samverkan ses som något viktigt. Men varför är det viktigt, vilka värden tillför samverkan? Svaren på den frågan kan delas in i ett flertal olika kategorier. En första typ av svar handlar om att samverkan utvecklar och tillför kvalitet till utbildning och forskning. De intervjuade lyfter fram argument som att:

- samverkan gör att vi forskare får en ökad förståelse för de problem vi studerar och kan formulera mer relevanta frågeställningar.
- samverkan gör att vi kan få en ökad detaljkunskap och en djupare förståelse, vilket skapar bättre forskning och en ökad trygghet i forskarrollen.
- samverkan kan ge access till intressant empiri, men också generera forskningsmedel.
- samverkan i undervisningen gör att vi lättare kan visa på relevansen av en teoretisk ansats.

Andra betonar att samverkan har ett stort värde på det personliga planet – att det bidrar till upplevelsen av ett meningsfullt, stimulerande arbete och att det är en viktig drivkraft i arbetet som forskare. En av de intervjuade lärarna berättar:

"Jag är inte typen som bara sitter på kontoret och skriver artiklar som inte blir lästa av särskilt många. Det är inte det som driver mig. Helt essentiellt för mig är att nå ut med min forskning och använda de kompetenser som jag utvecklar som forskare. Att bidra till samhället."

Det framkommer också tankar om att universitetet kan erbjuda en neutral plattform där olika aktörer kan mötas för att skapa ny kunskap och förståelse. Kanske vi ofta tänker på vårt ansvar som att nå ut och bidra med vår kunskap, men här pekar de intervjuade på att universitetet också kan ha en viktig roll som "värd" för

samtal mellan aktörer som kanske inte annars hade mötts.

En tredje typ av svar handlar om att samverkan är en del av universitetets uppdrag och ansvar. Här ryms utsagor som:

”Samverkan rör närmast en moralfilosofisk fråga. Varför forskar vi? Det finns ett väldokumenterat problem att vi bara pratar med varandra inom forskarsamhället. Men om vi ska syna tanken med forskningen vid sömmarna så ska vi vara samhället behjälpligt.”

”Vi försöker att inte bara beforska olika grupper och företeelser, utan göra mycket tillsammans med andra utanför [univer-

sitetet]. Vi vill inte bara stå utanför och titta, utan också engagera och få med oss dem som vi studerar – både för att samla data men också för att få fram resultat som förhoppningsvis är till gagn för dem.”

Ytterligare en typ av svar är mer pragmatiskt orienterade. Det är tydlig att alltfler forskningsfinansiärer ställer ökade krav på samverkan och att forskningen ska nå ett genomslag i samhället (*impact*). Samverkan och genomslag är förvisso inte samma sak, men samtidigt är samverkan ett viktigt verktyg för att nå just genomslag och skapa samhällsnytta. Det finns också intervjupersoner som lyfter fram att vi genom samverkan kan skapa ökad förståelse för vår verksamhet och vad vi gör, vilket i sin tur kan ge legitimitet och ett ökat förtroende.

Former för samverkan

I syfte att försöka kartlägga vilka olika former av samverkan som fakultetens olika institutioner ägnar sig åt, använde vi oss av nedanstående matris³ under intervjuerna. Intervjupersonerna fick berätta om vilka

former de idag ägnar sig åt och vad de eventuellt skulle vilja göra mer eller mindre av. Sammanställningen av olika former av samverkan baseras främst på intervjuerna med ledningen inom respektive institution.

Tabell 1. Samverkan – olika kategorier och exempel.

KATEGORIER AV SAMVERKAN-SAKTIVITETER	EXEMPEL
Forskningssamverkan	Uppdragsforskning Gemensamma forskningsansökningar Konsortium för forskningssamarbete Industri-/kommundoktorander Sampubliceringar Advisory board, samverkansråd eller motsv.
Utbildningssamverkan	Uppdragsutbildning Gästföreläsare från yrkeslivet, autentiska fallstudier Praktik, mentorer Examensarbeten Adjungeringar, kombinationstjänster Advisory board, samverkansråd eller motsv.
Innovation och nyttiggörande	Utveckling och spridning av innovationer (nya metoder, processer, tjänster etc., baserade på forskning) Företagsetableringar, licensieringar
Övrig samverkan med fokus på kunskapsdelning, folkbildning, rådgivning, samhällsdebatt etc.	Deltagande i publika event Expertmedverkan i media Populärvetenskapliga texter Nätverkande (t ex genom att delta i konferenser för praktiker) Remissyttrande, externa förtroendeuppdrag Skolsamverkan

3. Liknande matriser har presenterats av Perez Vico, Hellström, Fernqvist, Hellsmark & Molnar (2014) samt Perez Vico (2018).

FORSKNINGSSAMVERKAN

Det går att notera en stor bredd i hur olika institutioner arbetar med samverkan kopplat till forskning. Bland de vanligast förekommande formerna för samverkan finns *uppdragsforskning* och *samverkansråd/referensgrupper* som används i relation till specifika forskningsprojekt. Flera institutioner har dessutom haft eller har *kommun-/industridoktorander*. Däremot tycks det finnas en utvecklingspotential kring samverkansformer som involverar samverkan på ett lite djupare plan, exempelvis gemensamma forskningsansökningar, konsortium för forskingssamarbete och sampubliceringar – det vill säga samverkan som implicerar en större grad av ömsesidighet jämfört med till exempel uppdragsforskning. Flera institutioner uttrycker en önskan om att arbeta mer med gemensamma forskningsansökningar och industri-/kommundoktorander.

UTBILDNINGSSAMVERKAN

Utbildningssamverkan är den kategori tillsammans med Övrigt-kategorin där institutionerna tycks vara mest verksamma. De vanligaste förekommande samverkansformerna kopplat till utbildning är *praktik*, *gästföreläsare* och *examensarbeten*. Inom dessa tre områden är nästan alla institutioner verksamma. Även uppdragsutbildning är något som flertalet institutioner arbetar med eller tidigare har gjort. Fler ser dessutom en utvecklingspotential här och skulle vilja arbeta mer med uppdragsutbildning. Ett skäl till detta är att uppdragsutbildning skapar möjligheter till ekonomisk riskspridning. Andra skäl till varför man vill satsa på uppdragsutbildning är att det är stimulerande för lärare, det kan tillföra en ökad kvalitet till verksamheten och uppdragsutbildning kan fungera som en inkörsport till fler intressanta samarbeten mellan institutionen och det omgivande samhället. Främsta hindret för att utveckla uppdragsutbildning är att det saknas "luft i systemet" – lärarna är redan uppbokade i ordinarie undervisning och forskning under lång tid framöver. Det nämns även att uppdragsutbildning kan utgöra en risk för institutionen, främst i form av behov av nyanställningar. Några efterlyser också ett bättre stöd från förvaltningen när det gäller uppdragsutbildning.

Mindre vanligt förekommande är *advisory board/samverkansråd* i relation till utbildning, men även här har flera institutioner uttryckt ett intresse för att utveckla den typen av samverkan. Vissa institutioner har arbetat systematiskt med praktikplatser och andra former för samverkan i utbildningen, men en del intervjupersoner menar att utbildningssamverkan sker ganska ad-hoc och att en del lärare själva inte har de kontakter som krävs för att till exempel kunna bjuda in relevanta gästföreläsare.

INNOVATION OCH NYTTIGGÖRANDE

Inom innovation och nyttiggörande finns en stor utvecklingspotential. Det finns ytterst få fall av lärare som har arbetat med *innovationer* i meningen att paketera och licensiera forskningsresultat eller starta forskningsbaserade bolag i syfte att bidra till förändring och utveckling utanför akademien. En del intervjupersoner menar att även om de inte använder ordet innovation så finns det mycket samhälls- och beten-
devetenskaplig forskning som bidrar till samhällsnytta. Likväl är det sällsynt med ansatser att "skala upp" och nå en större spridning av metoder och lösningar som emanerar från forskningen. Det finns dock exempel på framgångsrika innovationer – inte minst Bostad först, vilket är en metod för att lösa frågan om hemlöshet som Socialhögskolan forskat om och som idag har implementerats i 22 kommuner.

Intervjuerna pekar på att det finns en viss skepsis mot begreppet innovation och att lärare inom samhällsvetenskap inte ser sig själva som innovatörer. Det går att skönja en föreställning om att det är något som andra ämnesområden eller näringslivet gör, inte samhällsvetare. Det upplevs också som svårt att tänka i termer av innovation, och en lärare menar att det behövs stöd för att möjliggöra överföring av kunskap till innovationer. Med detta sagt bör det noteras att det under det senaste året har skett ett ökat inflöde av idéer från samhällsvetare till LU Innovation, vilket visar på ett ökande innovationsintresse bland fakultetens lärare.

ÖVRIG SAMVERKAN MED FOKUS PÅ KUNSKAPSDELNING, FOLKBILDNING, RÅDGIVNING, SAMHÄLLSDEBATT ETC.

I likhet med utbildningssamverkan verkar detta vara en kategori där fakultetens institutioner är särskilt aktiva. De vanligaste områdena som nämns under intervjuerna är expertmedverkan inom media, skolsamverkan och deltagande i publika event (till exempel olika bokmässor, Almedalen och Arabiska filmfestivalen). Flera nämner universitetets biblioteksturné som en kul och lowvärd insats, men tar också upp problemet med att det inte finns några medel avsatta för den typen av insatser utan det är något som lärare förväntas utföra utan någon särskild ersättning. Områden som anses ha utvecklingspotential är remissyttranden, externa förtroendeuppdrag och populärvetenskapliga texter.

Sammanfattningsvis visar resultaten att det finns en stor variation och bredd av olika samverkansformer, men det finns också ett intresse av att utveckla och göra mer av vissa former. Under intervjuerna framkommer röster som att "samverkan ligger i våra institutionsgener" och "som yrkesutbildning har vi en lång tradition av samverkan", vilket visar att

samverkan med det omgivande samhället är en viktig del av identiteten inom vissa institutioner. Baserat på intervjuerna är det dock svårt att säga hur omfattande eller vanliga olika samverkansformer är. Intervjuerna

ger en viss indikation, men inte någon mer exakt bild. Som redovisas senare i rapporten saknas det också dokumentation och uppföljning av olika samverkansformer ute på de olika institutionerna.

Goda exempel

Nedan beskrivs kortfattat några konkreta exempel på samverkan som sker inom olika institutioner. Detta är ett axplock av exempel avsedda att illustrera olika typer av samverkan och det finns förstås många fler goda exempel än dessa.

Praktikplatser: Rättssociologiska institutionen har infört ett årligt event som kallas för Praktikerdag då de bjuder in organisationer som har erbjudit eller visat intresse för att ta emot studenter som praktikanter. Under dagen presenterar institutionen sin verksamhet, tidigare studenter berättar om erfarenheter från praktiken och representanter från praktikplatserna berättar om sina erfarenheter av att ta emot praktikanter. Varje år har de ett mindre event och vart fjärde till femte år anordnar de ett lite större. Institutionen för psykologi bjuder in till ett liknande event – BIP-dagen (beteendevetare i praktiken) – där studenterna berättar om sina erfarenheter och där studenter och praktiker får möjlighet att mingla och knyta kontakter⁴. Genom event av det här slaget ges det möjligheter att skapa nya praktikplatser för studenterna och bygga mer långsiktiga relationer mellan institutionen och olika organisationer. De intervjuade menar också att evenen bidrar till att konkretisera utbildningens värde och det blir tydligt vilka kompetenser studenterna har.

Framtidsspår: Genusvetenskapliga institutionen anordnar ett så kallat Framtidsspår för sina kandidat- och masterstudenter, vilket löper under hela programmet och leds av programkoordinatorer tillsammans med studievägledare. Studenterna bjuds in till regelbundna seminarier och workshoppar (två till tre gånger per termin) som syftar till att skapa en inblick i yrkeslivet och en närmare koppling till arbetsmarknaden. Seminarierna leds ibland av egen personal och kan då handla om att träna studenterna i att översätta sina akademiska kompetenser till ett språk som arbetsgivarna förstår. Men ofta bjuds det in gäster från externa organisationer till träffarna i Framtidsspåret. Det kan vara alumner som berättar om hur de använder sin utbildning i praktiken eller andra

representanter från yrkeslivet som kan ge en bild av ett framtida yrkesliv.

”Flippade ansökningar”: I analogi med flippade klassrum har lärare inom Institutionen för service management och tjänstvetenskap arbetat med flippade ansökningar. Traditionellt sett baseras en forskningsansökan på att universitetet är huvudsökande och bjuder in externa samverkanspartner att delta. En flippad ansökan bygger på det omvända förhållandet, det vill säga ansökan och projektet leds av en extern, icke-akademisk partner och forskarna är de som är inbjudna. En av de intervjuade lärarna arbetade som följeforskare inom ett projekt om cirkulär ekonomi, vilket finansierades av Vinnova och leddes av ett privat företag. Läraren medverkade i utformningen av ansökan och hade sedan möjlighet att genomföra ett omfattande undersökningsarbete inom företaget via intervjuer och deltagande i olika möten, till exempel interna workshoppar och företagspresentationer för kunder. Samarbetet präglades av ömsesidig respekt och utbyte. Projektet mynnade ut i vetenskapliga och pedagogiska skrifter, mediemedverkan, offentliga framträdande, nya projektmedel (Formas) samt akademiskt nätverkande. Intervjupersonen menar att vi inom universitetet har en värdefull ansökningskompetens som skulle kunna användas för att vidareutveckla konceptet med ”flippade ansökningar”.

Samverkansråd/advisory board: Flera institutioner, däribland Strategisk kommunikation, Sociologi samt Service management och tjänstvetenskap, har inrättat ett *advisory board* eller samverkansråd med yrkesrepresentanter från privat och offentlig sektor. Dessa råd tycks ha en viss tyngdpunkt på utbildning, men även frågor och samarbeten kopplade till forskning behandlas i dessa råd. Fördelen med den här typen av råd är att det skapas en löpande dialog och möjlighet att etablera mera långsiktiga och fördjupade relationer. Deltagarna i rådet kan medverka i utbildningen genom gästföreläsningar, examensarbeten, praktikplatser och övrig undervisning. En annan fördel är att institutionen har möjlighet att få värdefulla synpunkter i samband med utveckling av nya kurser och program. Sociologiska institutionen har ett

4. (<https://www.psy.lu.se/samverkan/verksamhetsforlagd-utbildning/beteendevetare-i-praktiken>).

ganska nyligen inrättat samverkansråd som skapades i samband med att nya kandidatprogram utvecklades, Institutionen för strategisk kommunikation har haft ett *advisory board* under många år och är nu inne i en fas där ambitionen är att vidareutveckla samverkan och skapa ytterligare värde för samtliga partner. Institutionen för service management och tjänstvetenskap har efter en paus återupptagit sitt arbete med en *advisory board* och har nu valt att gå vidare med aktörer som har en lokal anknytning.

Uppdragsutbildning: Institutionen för psykologi har ganska nyligen infört ett uppdrag med särskilt ansvar för att koordinera och utveckla uppdragsutbildning. Ett första steg var att kartlägga och skapa en bättre överblick över vilka uppdragsutbildningar institutionen redan var involverad i och vad olika lärare arbetade med. I samband med detta upptäcktes också ett behov av att införa tydligare rutiner för administrering av externa uppdrag i relation till personalplanen. Personen som är ansvarig för uppdragsutbildning har dessutom byggt upp en närmare relation till Avdelningen för uppdragsutbildning (LUCE) och idag har institutionen en särskild kontaktperson vid LUCE, vilket har underlättat samarbetet. I dagsläget har institutionen ett antal mer omfattande utbildningar som de har erhållit via anbud. Den ansvariga för uppdragsutbildning träffar regelbundet studierektorerna i syfte att diskutera personalfrågor och bemanning, och institutionen har nu skapat en så stabil grund att de kan börja inkludera uppdragsutbildningar då de planerar för framtida rekryteringar. I syfte att få fram nya, attraktiva uppdragsutbildningar har de funderat på att testa nya idéer i ett slags "Draknäste" – lärare som har idéer om nya uppdragsutbildningar får chansen att presentera dessa för en grupp av seniora lärare samt representanter från LUCE och externa organisationer, vilka kan ge feedback och bedöma om det skulle kunna finnas en marknad för de aktuella förslagen.

Twitter: En lärare inom LUCSUS arbetar sedan flera år tillbaka med Twitter i syfte att sprida kunskap i klimat- och miljöfrågor och att skapa nya kontaktytor. Idén kom upp under en workshop för Future Earth där läraren blev övertalad av en kommunikatör att prova att använda sig av Twitter. Under det första halvåret följde läraren enbart andra på Twitter för att lyssna och bättre förstår hur själva medieformatet fungerar. Ett första steg var sedan att "live-tweeta" under konferenser, vilket är ett sätt att nå en bredare publik med de viktiga ämnen som ofta tas upp under konferenser. Idag har läraren över 7000 följare och kommunikationen via Twitter har bidragit till att skapa nya kontakter. Läraren berättar att det också finns

forskning⁵ som visar att det är först när man har nått ett visst antal följare (ca 1000) som man når utanför sin vanliga krets av forskarkollegor och får en större mångfald av följare som inkluderar en intresserad allmänhet, beslutsfattare, journalister och så vidare. Användningen av Twitter upplevs som berikande och har öppnat många dörrar, men det tar mycket tid och tillgängligheten gör att det blir ännu svårare att dra en gräns mellan arbete och fritid. Det har också funnits tillfällen då forskningsresultat har väckt kritik och massiva reaktioner, vilket varit väldigt betungande.

Ytterligare exempel på samverkan som också går att läsa mer om på olika hemsidor:

- *Europakommentaren* är en blogg för fakta- och forskningsbaserade analyser och kommentarer om europeisk politik, ekonomi, juridik, historia och kultur. Den största gruppen regelbundna läsare är beslutsfattare och tjänstemän i statlig och kommunal förvaltning, samt statliga myndigheter och intresseorganisationer. Bloggen drivs av Centrum för Europaforskning, se: <https://europakommentaren.eu/>
- Socialt arbete som mobilisering och entreprenörskap ("mobiliseringskursen") är en kurs som ges av Socialhögskolan och där brukare (klienter) läser tillsammans med socionomstudenter och i vissa fall redan yrkesverksamma socionomer. Syftet är att integrera brukarnas perspektiv, inte bara låta dem komma in och "gästspela". Brukare och blivande eller redan yrkesverksamma socialarbetare ges möjlighet att studera tillsammans på så lika villkor som möjligt och lära av varandra. Kursen bygger på samverkan med en rad olika brukarorganisationer och har bland annat haft den positiva effekten att brukare som gått kursen tenderar att få jobb eller annan sysselsättning. För mer information, se: <https://www.soch.lu.se/utbildning/fristaende-kurser/avancerad-niva/socialt-arbete-som-mobilisering-och-entreprenorskap-15-hp>
- *Forskarskola för yrkesverksamma i socialtjänsten (FYS):* Forte har beviljat medel för en forskarskola som genomförs i samarbete mellan Socialhögskolan vid Lunds universitet, Malmö universitet, Göteborgs universitet och Linnéuniversitetet samt ett antal kommuner. Sammanlagt kommer 30 yrkesverksamma personer i socialtjänsten få möjlighet att uppnå en licentiatexamen inom fyra år. Läs mer: <https://www.soch.lu.se/utbildning/forskarutbildning/forskarskola-for-yrkesverksamma-i-socialtjansten>
- *Sopact* är en innovationsfrämjande verksamhet vid Socialhögskolan, Campus Helsingborg. Sopact

5. Côté & Darling (2018).

har tidigare drivit ett acceleratorprogram för samhällsentreprenörer och arbetar nu med två större projekt som främjar sociala innovationer. Ett av projekten syftar till att skapa en gemensam läroprocess kring fyra testmiljöer kopplade till identifierade samhällsutmaningar i Helsingborgs

stad. En viktig del i Sopacts verksamhet är att skapa arenor där studenter och forskare har möjlighet att möta olika aktörer med intresse av samhällsförbättring. För mer information: <https://www.soch.lu.se/samverkan/sopact>

Våra samverkanspartner

Som en del i kartläggningen har vi frågat ledningen vid respektive institution om vilka de ser som institutionens tre viktigaste samverkanspartner. I tabellen nedan har vi listat de organisationer som mer än en institution har uppgett som en viktig samverkanspartner. Bland de återkommande svaren hittar vi olika kommuner, vilka vi har valt att gruppera tillsammans för ett tydligare resultat. Här har Helsingborgs-, Malmö-, samt Lunds kommun nämnts, men vi har även fått bredare svar som stora kommuner eller endast kommuner, varför vi valt att gruppera på detta sätt. Andra organisationer som lyfts fram som viktiga samverkanspartner av mer än en institution är Region Skåne, MSB samt SIDA. Flera andra samverkanspartner nämns också som viktiga under intervjuerna, men då bara av enskilda institutioner. Något som ibland påpekats är att beroende på vem man frågar på en institution så kommer det att ges olika svar på frågan om vilka samverkanspartner som är de viktigaste.

Tabell 2. I tabellen listas de organisationer som var vanligast förekommande i svaren på frågan om institutionens tre viktigaste samverkanspartner.

	Antal institutioner:
Kommuner överlag	6
Region Skåne	3
MSB	3
SIDA	2

Ovanstående sammanställning över viktiga samverkanspartner visar tydligt att offentlig verksamhet är en viktig och vanlig samverkanspartner för fakultetens institutioner. Av intervju svaren framgår det att alla institutioner inom fakulteten samverkar med den offentliga sektorn. Flera institutioner berättar att de samverkar med intresseorganisationer och ett par institutioner nämner civilsamhället i stort som en viktig samverkanspartner. Det finns också institutioner som samverkar med privata företag, men intervjuerna pekar på att det är betydligt mindre vanligt jämfört med organisationer inom offentlig sektor. Någon institution nämner att de skulle vilja utveckla samverkan med det privata näringslivet, men över lag tycks det inte finnas någon stark eller uttalad ambition att utveckla samverkan med näringslivet. Intervjuerna pekar på att majoriteten av fakultetens samverkanspartner är inom Sveriges gränser, men det förekommer även internationell samverkan. I intervjuerna nämns till exempel samverkan med ambassader i Mellanöstern.

På det stora hela kan vi notera att ledningen vid flera institutioner tämligen enkelt kan ange tre viktiga samverkanspartner och i dessa svar går det att urskilja vissa mönster. Utöver detta är det dock svårt att uttala sig med någon närmare precision om vilka fakulteten samverkar med. En del institutioner försöker att använda LUCRIS för att dokumentera olika samverkansprojekt och de externa organisationer man samarbetar med, men inom flertalet institutioner saknas det en systematik i det här arbetet.

Ledning och organisering av samverkan

Som tidigare har beskrivits ägnar sig alla institutioner åt en rad olika samverkansformer och intervjuer med såväl ledning som lärare pekar på att samverkan ses som värdefullt och inom flera institutioner tycks det finnas en stark vilja till att stärka och vidareutveckla

samverkan. En relevant fråga i det här sammanhanget är om och hur samverkan ska ledas och organiseras eller om det är något som snarare ska växa fram "underifrån". Här finner vi en ganska stor variation mellan hur de olika institutionerna arbetar idag –

bland annat vad gäller vilken plats samverkan har i institutionernas strategi- och styrdokument. Flera institutioner har integrerat samverkan som en del i sin verksamhetsplan, forskningsstrategi och liknande dokument. Ibland handlar det om att samverkan har en ganska central plats i olika former av strategi- och styrdokument, medan det i andra fall tycks handla om att samverkan berörs mer indirekt, exempelvis genom att betydelsen av forskningens samhällsrelevans lyfts fram. Flera institutioner håller på att omformulera sina strategi- och styrdokument och nämner att de då kanske kommer att lyfta fram samverkan mer än tidigare.

När det gäller organiseringen av samverkan finner vi olika angreppssätt. Det finns flera institutioner där samverkan till allra största delen drivs av och är starkt knuten till enskilda forskare och lärare. I dessa fall finns det ingen särskild ansvarsfördelning eller uppdrag med fokus på samverkan, utan det är något som mer eller mindre alla anställda förväntas göra. Det finns såväl lärare som prefekter som menar att den individdrivna ansatsen fungerar väl och att den passar väl in i den kollegiala kulturen. Det lyfts också fram att den här ansatsen kan ses som ett sätt att leda genom exempel – forskare och lärare som är skickliga på samverkan kan inspirera och agera mentorer åt kollegor på institutionen. Någon institution menar att de är alltför heterogena för kunna samordna och hitta gemensamma intressen i relation till samverkan, vilket innebär att det inte skulle vara meningsfullt att utse personer med särskilt ansvar för samverkan. Samtidigt finns det intervjupersoner som arbetar på institutioner där samverkan idag drivs av enskilda individer och som funderar över alternativa ansatser. Följande citat är ett exempel på en sådan reflektion:

Samverkan är helt drivet av individuella forskare och lärare. Institutionen driver ju inget, institutionen har ingen idé om det. Men vi kanske borde ha en strategisk idé om samverkan. Er fråga väcker ju den tanken. Vi vet ju inte vad vi gör, hur stor andel av vår tid samverkan tar, vad det ger tillbaka till forskning och utbildning.

Det finns också några institutioner som har ambitionen att utveckla sin samverkan och som ett led i detta försöker att skapa ett mer systematiskt och strategiskt arbetssätt. Samverkan är då ofta en tydlig del i institutionens styrdokument och man har inrättat olika funktioner med särskilt fokus på samverkan. Det kan till exempel handla om att biträdande prefekt har ett särskilt ansvar för samverkansfrågor eller att någon

annan utsetts som samverkansansvarig med fokus på strategiska, övergripande frågor såsom att leda institutionens samverkansråd, ansvara för samverkansavtal och hantera förfrågningar om samverkan. En del institutioner har utöver detta också administratörer eller lärare som har samverkan som en del i sitt uppdrag. Här kan det handla om att samordna praktikplatser, hantera kontakter med gästföreläsare och att vara ett administrativt stöd till ledningen i samverkansfrågor. Det finns också institutioner där man har inrättat en samverkansgrupp (ett internt samverkansråd), vilka kan bestå av både ledning, lärare och administratörer. Flera av dessa uppdrag är ofta ganska nyligen inrättade och man håller fortfarande på att arbeta fram syfte och former för dem.

De institutioner som har valt att satsa på att strukturera och arbeta mer strategiskt med sin samverkan anger flera skäl till detta. Ett centralt skäl är att göra samverkan mindre sårbar. Om alla kontakter är knutna till enskilda individer kan det bli förödande för vissa kurser eller forskningsprojekt om nyckelpersoner slutar. Genom att lyfta upp en del samverkan till institutionsnivå skapas också större transparens och det blir lättare att fördela uppdrag mellan olika lärare. I linje med detta ansåg en lärare att det lätt kan utvecklas en sorts nepotism om samverkan enbart hanteras av enskilda individer – de som är kompis med dem som har kontakter bjuds in till samverkan, men inte andra. Att tydligare fördela ansvaret för samverkan ses också som ett sätt att professionalisera samverkan. Med särskilda samverkansuppdrag kan samverkan lättare systematiseras och det utvecklas en samlad expertis i relation till avtal, finansiering och olika samverkansformer.

Bland de intervjuade lärarna och forskarna framkom det att ledningen har en viktig roll i att möjliggöra samverkan, och någon efterlyste också en tydligare styrning:

Om man vill påverka och skapa ett förändrat synsätt med sin forskning räcker det inte att skriva artiklar i vetenskapliga tidskrifter. Man måste också skriva böcker, rapporter och vara på konferenser och andra ställen där du kan träffa praktiker. Men då måste högsta ledningen visa att de prioriterar och värdesätter detta. De måste sätta mål [för samverkan], följa upp dem och fördela resurser till detta.

Sammanfattningsvis finns det en stor spridning i sättet att leda och organisera samverkan. Man kan se det som ett kontinuum där den ena polen utgörs av institutioner där samverkan mer eller mindre är helt

knuten till enskilda lärare och där den andra polen består av institutioner som ganska nyligen har gjort lite större satsningar på att arbeta strukturerat och systematiskt med olika samverkansformer. Däremellan finns institutioner som kan ha en administratör med vissa samverkansuppgifter och där det kan finnas vissa institutionsgemensamma samverkansinitiativ. I viss mån går det att urskilja en koppling till de olika institutionernas storlek och ämnesmässiga karaktär. Det är tydligt att de institutioner som bedriver mer professionsnära utbildningar har en längre tradition

och mer utvecklad form av samverkan. De större institutionerna har också mer resurser och därmed större möjligheter att satsa på särskilda samverkansupdrag. I det här sammanhanget bör det också påpekas att en mera systematisk och strukturerad ansats givetvis inte behöver utesluta den individdrivna som växer fram underifrån. En satsning på institutionsnivå är förstås ett sätt att styra och leda samverkan, men kan samtidigt fungera som ett sätt att underlätta och skapa ökade förutsättningar för enskilda individers initiativ.

Meriteringsvärde

Sedan 1992 står det i högskolelagen att högskolorna har till uppgift att samverka med det omgivande samhället. Även tidigare hade liknande uppgifter för lärosätena funnits med i högskolelagen, men då formulerade i termer av att sprida kännedom om forskning och utvecklingsarbete.⁶ Lunds universitet, liksom flertalet andra lärosäten, presenterar också samverkan som en viktig del av verksamheten. I ljuset av detta väcks frågan om hur ledning och lärare ser på meriteringsvärdet av samverkan.

De intervjuade lärarna är tydliga med att deras egen prefekt stödjer och uppmuntrar olika former av samverkan. Detta stöd uppskattas och de betonar att prefekten har en viktig roll i att stödja olika samverkansformer. En del prefekter berättar också att de tar upp samverkan i samband med utvecklingssamtal och lönesamtal. En prefekt reflekterar på följande sätt över sin roll:

Det är sällan man får uppmuntran i det initiativet [samverkan]. Vi hamnar lätt i forskningsvärderingarna och i forskningsargumenten. Man kan till och med skämmas för att man lägger för mycket tid på samverkan. Det är bekymmersamt och här har man som prefekt en viktig roll i att bejaka och uppmuntra samverkan.

Trots att prefekterna stödjer och uppmuntrar samverkan, tycks både lärare och prefekter uppleva att "systemet" eller akademien i stort inte premierar samverkan. En prefekt formulerar det som att "det är bra om man samverkar, men det ger egentligen inte något". Intervjuerna pekar alltså på att det saknas personliga

incitament och en del ser det som ett problem. En del av de intervjuade lärarna upplever att en satsning på samverkan kan bli till ett negativt karriärval. Genom att prioritera samverkan får de mindre tid att meritera sig genom vetenskapliga publikationer och därmed minskas eller fördröjs möjligheten att bli docent och professor. En del av de intervjuade anser också att pratet om samverkans betydelse blir till tomma ord om det inte värderas i meriteringssammanhang. Samtidigt finns det de som påpekar att det inte bara är samverkan, utan mycket annat som inte heller premieras. Ytterligare en åsikt är att även om samverkan inte har ett tydligt meriteringsvärde, ger det stimulans och utveckling för den enskilda individen.

Under flera intervjuer diskuterade vi om och hur samverkan värderas vid tillsättning av tjänster. Ledare och lärare tycks vara eniga om att det främst är forskning och utbildning som premieras i samband med rekrytering. Intervjupersoner med erfarenhet från lärarförslagsnämnden menade att samverkan ändå tas upp och diskuteras vid tillsättning av tjänster. Samtidigt ses samverkan främst som ett plus och det är sällan utslagsgivande. En del intervjupersoner tycks uppfatta det som fullt rimligt, men andra upplever det som problematiskt och menar att styrningen "uppiifrån" gör det svårt att premiera samverkansmeriter vid rekrytering av akademisk personal. Andra betonar att det är svårt att bedöma samverkan och att det saknas en gemensam idé om hur det ska göras. En intervjuperson berättar om sina erfarenheter av hur samverkan bedöms:

När jag sökte en tjänst vid ett annat lärosäte kunde jag se att en sökande som gjort någon enstaka föreläsning om sin avhandling på ett annat ställe bedömdes

6. Bjursell, Dobers & Ramsten (2016), Willim, Berg & Fors (2018)

likvärdig med någon som hade arbetat aktivt med offentliga organisationer under flera år, varit mycket i media och pratat om sin forskning, och så vidare. Man kom då fram till att båda två hade varit ute och pratat om sin forskning och det var nog. Jag uppfattar att det ofta blir så vid tillsättning av tjänster.

En fråga som lyftes i det här sammanhanget är om alla verkligen måste vara bra på samverkan. En intervjuerson reflekterade:

Alla behöver faktiskt inte vara bra på samverkan. Alla måste vara bra på forskning och utbildning, men inte på att samverka.

Det samlade intrycket är att de intervjuade är eniga om att samverkan bör tillmätas ett visst meriteringsvärde och att samverkan måste kopplas tydligt till forskning och utbildning. Däremot råder det delade

meningar om *hur stort* värde samverkan ska tillmätas och om det bör väga tyngre än vad det gör idag. Bland en del av de intervjuade lärarna och forskarna märks en besvikelse och upplevelse av att deras samverkansinsatser är osynliga och inte värderas – detta till trots av att samverkan sägs vara viktigt.

Oavsett ståndpunkt om hur stort värde samverkan ska tillmätas, kan man konstatera att avsaknaden av en uttalad hållning öppnar upp för ett visst mått av godtycke. Det finns alltså anledning att diskutera och försöka nå en ökad samsyn kring frågor som: Vilket meritvärde ska samverkan tillmätas vid rekrytering av akademiska tjänster? Kan det vara relevant och rimligt att lyfta fram samverkan i vissa, men inte alla utlysningar? Hur kan vi identifiera och värdera samverkansskicklighet? Värt att notera är att det pågår ett nationellt projekt i samarbete mellan 11 lärosäten i Sverige (däribland Lunds universitet) som syftar till att studera och pröva hur samverkansskicklighet kan skrivas fram och bedömas.

Dokumentation och synliggörande

Ingen institution har gjort någon mer genomgripande eller systematisk kartläggning av partner, projekt eller insatser kopplat till samverkan. En institution gjorde för några år sedan ett försök att genomföra en medarbetarenkät i syfte att få en bättre överblick över samverkan, men det visade sig svårt att få in svar och det rann ut i sanden. Ett par institutioner berättar att de arbetar med olika former av årsredovisningar där samverkan till viss del redovisas. Några institutioner har gjort satsningar på att få lärare att dokumentera samverkan i LUCRIS, men det går ofta trögt och inom flera institutioner har man därför avsatt tid för en administratör att stödja det arbetet. En del tycker också att det är svårt att veta var och hur samverkan kan registreras i LUCRIS. Det bör här nämnas att Institutionen för psykologi tillsammans med biblioteket har utformat en manual⁷ som ska underlätta för forskare och lärare att registrera samverkansaktiviteter i LUCRIS.

Dokumentation och uppföljning av samverkan är inget prioriterat område inom någon institution. I en tid då kraven på administration och dokumentation

upplevs öka är det i viss mån förståeligt att andra områden med striktare krav på uppföljning prioriteras. Under intervjuerna framkommer det också farhågor om att det ska införas "ännu ett registreringshelve" om vi utöver publikationer och annat också ska börja dokumentera samverkan. Samtidigt går det inte att bortse från att ökade förväntningar på att visa på forskningens genomslag, kommer att göra det ännu viktigare att dokumentera och visa på hur våra samverkanspartner använder sig av vår forskning. Som en intervjuerson uttryckte det blir det också "svårt att värdera samverkan om vi inte kan se den". Även andra intervjuersoner är inne på samma linje och betonar att dokumentation gör det lättare att visa utåt vad vi gör, men också att det inåt bidrar till en tillhörighet och stolthet.

En fråga relaterad till dokumentation är huruvida samverkan regleras i skriftliga avtal mellan institutionen och externa partner. Detta har inte varit en fråga som vi gått djupare in på under intervjuerna, men det framkommer att flera, om inte alla, institutioner arbetar med avtal. Några menar att de tidigare har varit lite naiva (till exempel vad gäller rättigheter till empiriskt material), men att de nu har blivit mer noga med att skriva avtal. Det finns också positiva erfarenheter av

7. Instruktion för att lägga in samverkansprojekt i LUCRIS, Lunds universitet: https://www.psy.lu.se/sites/psy.lu.se/files/lucris_samverkansprojekt.pdf

att skriva ramavtal som sedan kan kompletteras med mer specifika avtal kopplat till särskilda projekt. Med ett ramavtal etablerar man lättare en grundläggande samsyn och startsträckan blir kortare då man vill göra något mera konkret.

Hälften av fakultetens institutioner har en särskild flik (eller liknande) på hemsidan där de lyfter fram olika exempel på samverkan och berättar om vem man ska kontakta om man är intresserad av samverkan. Även institutioner som inte har en särskild plats om samverkan på hemsidan, sprider nyheter om samverkansaktiviteter, exempelvis om gästföreläsare, lärare som medverkar i media eller blivit utnämnda till att vara med som experter i olika råd, utredningar eller liknande. Flera nämner att de vill arbeta mer med detta och förklarar varför de vill det. Genom att synliggöra samverkan kan vi lättare attrahera nya partner, visa att vi är tillgängliga för omvärlden, nå ökad spridning av vår forskning och skapa samhällsnytta. Synliggörandet

upplevs dessutom ge ökad legitimitet åt oss som lärosäte. Bristen på överblick över den samverkan som görs innebär dock att det ibland är svårt att se och synliggöra den. På en institution arbetar man med att skapa rutiner för att kunna synliggöra och sprida mer av forskningen. Det finns en uttalad förväntan om att forskarna alltid ska kontakta en kommunikatör när de har en ny publikation för att se om det går att skriva ett bra pressmeddelande om den. De försöker också att använda personalmötena till att fånga upp vad medarbetarna har på gång och om de är involverade i någon form av samverkan. Kommunikatörerna är då med och lyssnar och kan följa upp det som sägs. Fördelen med detta beskrivs som att "det blir till en självgenererande spiral, man inspireras av andra och det blir ett förhållningssätt när man ser att det inte behöver vara så himla stort för att man ska gå ut och berätta om det".

Hinder och svårigheter

Samverkan beskrivs ofta i positiva ordalag, men under intervjuerna har vi också diskuterat problem och svårigheter kopplat till samverkan. Avsikten har inte varit att göra en fördjupning kring just denna aspekt⁸, men det kan ändå vara värt att ge en kortfattad summering av de problem och svårigheter som lyfts fram under intervjuerna:

- *Risk för att uppfattas som mindre objektiva:* Uppdragsforskning riskerar att bli, som en intervju-person uttryckte det, "lite kvalmigt". Flera påpekar att det just därför är viktigt att vara noga med vilka vi skriver avtal med och hur vi gör det. Andra lyfter även fram betydelsen av att värna om god forskningsetik och att utgå från våra "vanliga" forskningsmetoder i syfte att bibehålla vår integritet.
- *Hot mot forskare:* Inom flera institutioner finns det erfarenheter av att forskare har utsatts för olika former av hot efter att ha berättat om sin forskning i media och andra publika sammanhang. Baserat på intervjuerna är det svårt att säga hur vanligt eller allvarligt detta problem är, men det är troligen ett problem som kommer att öka snarare än minska. Det kan därför finnas anledning att reflektera över

vilket stöd universitetet kan erbjuda den enskilda forskaren och om det behöver förstärkas.

- *Disparata förväntningar:* Olika förväntningar på vad forskningen ska resultera i för typ av kunskap och hur forskningen ska genomföras återkommer som en upplevd svårighet. Det kan också handla om att olika externa aktörer inom ramen för samma projekt har olika förväntningar, vilket ytterligare försvårar samarbetet.
- *Minskad kontroll:* När vi bjuder in praktiker som gästföreläsare eller till att medverka i andra undervisningsaktiviteter finns det en risk att de inte prioriterar vår verksamhet och ställer in med kort varsel, vilket skapar stora problem i undervisningen. Kopplat till forskningen menar en del att resultaten kan "kidnappas", dvs. att externa partner väljer att tolka och använda resultaten utifrån sina egna särintressen.
- *Svårt att förena internationalisering och samverkan:* Under senare år har inte bara samverkan, utan även internationalisering lyfts fram som en viktig målsättning. En del lyfter dock fram att det kan vara svårt att förena dessa målsättningar. Mycket av samverkan sker lokalt och det kan vara svårt att förena med en ökad internationalisering. Intervjuerna pekar också på svårigheten att hitta praktikplatser

8. För vidare läsning om reflektioner kring hur kunskap skapas mellan akademi och praktik, se Brechensbauer, Grafström, Jonsson & Klintman (2019) samt Kullberg, Laanemets & Gegner (2019).

och samverkanspartner för examensarbeten och projektarbeten åt internationella studenter.

Även om all samverkan inte är problemfri eller framgångsrik, är den dominerande bilden likväl att intervjupersonerna önskar och ser möjligheter till en utvecklad samverkan. Vad är det då som hindrar en utvecklad samverkan med det omgivande samhället?

Tid är något som under intervjuerna återkommande tas upp som ett hinder för samverkan. Tid som hinder rymmer dessutom en rad olika dimensioner. En är att universitetet inte har samma rytm eller arbetar i samma tidscykler som det omgivande samhället:

När ett samarbete ska initieras så vill motparten oftast att det ska ske ”nu”, men inom universitetsvärlden så betyder ”nu” ett halvår framåt i tiden.

Flera betonar att vi inte har någon luft i systemet, vilket gör att vi har svårt att vara flexibla och snabbt anpassa oss till förfrågningar. Personalen är uppbounden i undervisning och forskning under tämligen lång tid framöver och även om det finns ”ledig” personal är det inte säkert att det är personer med rätt kompetens.

En annan dimension av tidsproblematiken är att det tar tid att bygga upp och upprätthålla relationer med aktörer utanför universitetet. Det kan vara många kontakter som tas, det är svårt att matcha ihop rätt personer och det är ofta osäkert om kontakter och möten kommer att resultera i något konkret eller värdefullt.

Ytterligare en dimension handlar om tid som resurs – på vilken eller vems tid sker samverkan? En del intervjupersoner berättar att samverkan ibland sker på den egna fritiden eller att de använder sin forskningstid till samverkan. Det senare kan tyckas rimligt i de fall det ligger i linje med forskningens syfte och upplägg, men följs ofta av överväganden kring hur tiden ska prioriteras:

Den tid man lägger på samverkan tar tid från något annat. Tiden som gick till samverkan kunde jag ha använt för att skriva en artikel till.

I detta sammanhang knyter flera an till den rådande incitamentsstrukturen och återigen framkommer det att det saknas tydliga incitament (i meriteringshänseende) för den enskilda individen. I linje med detta framhåller en intervjuperson att ”uppgifter på universitet kan delas upp i måste-, bör- och kan göra, och samverkan tillhör det senare”.

Då tid som resurs diskuteras lyfter en del att vi inom akademien skulle kunna bli bättre på att ta betalt för en del av den samverkan vi gör. På flera institutioner tycks det dock saknas upparbetade rutiner för hur och hur mycket man ska betalt för externa uppdrag samt rutiner för hur dessa insatser ska räknas om till timmar i personalplanen. Andra menar att våra OH-kostnader utgör ett hinder i så måtto att de gör att det blir dyrt att samverka med oss. En del upplever att byråkratiska hinder av olika slag – till exempel OH-kostnader och att uppdragsutbildning alltid måste gå via LUCE – gör att det blir lättare för alla involverade om medarbetarna gör vissa uppdrag som en bisyssla.

En annan typ av hinder som återkommer i flera intervjusamtal är relaterat till synen på rollen som forskare och vad som utgör god forskning. Under intervjuerna framkommer upplevelser som att ”praktiknära forskning ses som sämre än den mer teoridrivna” och att ”det sker en massa samverkan som man inte visar upp utåt eftersom det kan ses som skrytsamt eller man är osäker på vad som är viktig samverkan”. En del anser att samhällsvetare har halkat efter i samhällsdebatten och att forskare från andra områden har fått ett större inflytande. Några lyfter dessutom fram att den kritiska hållningen gör att vi uppfattas som reducerade till kritiker och inte som att vi bidrar till lösningar på problem och utmaningar. Två röster från intervjuerna:

Allt det som välfärdsstaten får beröm för, det är ju samhällsvetare som varit där en gång i tiden och vågat lägga förslag som barnomsorg eller fri sjukvård och arbetslivsförkortning. Men idag är det ekonomer och jurister som driver och är experter. Vi har istället blivit reducerade till kritiker, vi står bredvid och när man ska ha en kritisk röst om något som beslutats, då ringer man en samhällsvetare som får kommentera. /.../ Vi har gått in i en bubbla där vi skriver för varandra. Det är de fina tidskrifterna som räknas, att skriva en krönika, en rapport eller att vara med i Filosofiska rummet värderas inte.

Samhällsvetenskap ska traditionellt sett vara intellektuellt, svårt och otillgängligt. Då vill man inte skylta med samverkan för då är man inte riktigt akademiker, utan mer applied. Jag tror det är delvis en generationsfråga att det inte är fint att vara tillämpad./.../ Det är en kulturskillnad

jämfört med LTH och som också kan ge ett motstånd att närma sig dem.

I det sista citatet görs en jämförelse med LTH, vilket tangerar en frågeställning flera intervjupersoner har berört: Hur skiljer sig samverkan och bidraget till samhället åt mellan olika disciplinära områden? En del betonar att samhällsvetare adresserar komplexa frågor, vilket kräver komplexa svar som är svåra att omsätta till enkla lösningar eller konkreta produkter. Några lyfter också att flera ämnen inte är så tillämpade eller professionsnära till sin karaktär. En del betonar att andra områden som teknik lättare kan generera en produkt som går hand i hand med kommersiella intressen. Vår styrka är inte främst att bidra till ekonomisk tillväxt, utan snarare "större värden som demokrati, jämlikhet inkluderande samhälle och så vidare." Resonemangen om samhällsvetenskapens karaktär säger något om upplevda hinder, men också något om våra föreställningar om omvärldens förväntningar. I en tid då allt fler aktörer inom olika samhällssfärer tycks se

komplexiteten i våra samhällsutmaningar, kanske det är rimligt att anta att det också finns ett ökat intresse för komplexa lösningar och svar? I vissa fall kanske det också handlar om att vi behöver lära oss mer om externa aktörer i syfte att förstå deras behov och hur vi ska prata om vår forskning så att den ter sig relevant och meningsfull.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att intervjupersonerna tar upp hinder av olika slag. Bristen på tid är kanske det allra största hindret. Det finns sällan några särskilda medel avsatta för samverkan och det blir mycket upp till den enskilda individen att avgöra hur mycket hen kan och vill prioritera samverkan. Synen på vad som är god forskning och forskningens roll lyfts också fram som en kulturell barriär för samverkan inom samhällsvetenskapen. Samverkan förknippas med empirinära, tillämpad forskning och intervjuerna pekar på en upplevelse av att den typen av forskning har lägre status jämfört med den inomvetenskapligt orienterade forskningen.

Fakultetens roll kopplat till samverkan

Vi har redan tidigare i rapporten presenterat vad de intervjuade ser som viktigt att utveckla inom den egna institutionen. Exempelvis har en del institutioner inlett ett arbete mot ett mer strukturerat och systematiskt arbetssätt och har därför formulerat särskilda mål för samverkan och inrättat uppdrag med särskilt ansvar för samverkansfrågor. Vi har också lyft fram att flera institutioner ser ett behov av att bli bättre på att dokumentera och synliggöra samverkan. Andra idéer har handlat om att man vill arbeta mer med specifika former för samverkan, till exempel uppdragsutbildning. I detta avsnitt presenteras främst idéer och förslag om fakultetens roll kopplat till samverkan. I vissa fall är det förstås inte givet vad som är eller bör vara institutionernas respektive fakultetens gemensamma ansvar, men här görs ändå ett försök att samla åsikterna om fakultetens roll.

En första slutsats är att det finns en ganska stor åsiktsvariation när det gäller behovet av att koordinera samverkan på fakultetsnivå. En del av de intervjuade prefekterna och lärarna ser inget behov av det och några tycks ha svårt att föreställa sig vad fakultetens roll i så fall skulle kunna vara. En annan grupp av intervjupersoner menar att fakulteten skulle kunna ha en viktig roll i att samordna vissa insatser och bidra till en ökad samsyn i frågor som rör samverkan. Tankar

och förslag som framkommit om fakultetens roll kan sammanfattas i följande punkter:

- *Koordinera vissa insatser och delning av erfarenheter och goda exempel.* En del av de intervjuade menar att ökad samordning skulle bidra till ökad kvalitet i samverkan och om vi inte gör detta finns det stor risk för onödigt dubbelarbete. Det framkommer förslag om att skapa mötesstrukturer eller seminarier i just detta syfte. Andra framför idéer om att fakulteten skulle kunna agera erfarenhetsbank och ge råd om samverkan (t ex när det gäller avtal), vilket rymmer en tanke om att skapa en samlad samverkansexpertis.
- *Uppdragsutbildningar.* Detta är ett av de områden som kanske oftast nämns som något som skulle kunna koordineras av fakulteten. Flera lyfter att vi skulle kunna ge uppdragsutbildningar med ännu högre kvalitet om vi samarbetade mellan institutionerna. En annan åsikt är att fakulteten skulle ta ett större ansvar i att utveckla relationen till LUCE och bli en bättre kravställare.
- *Strategiska mål för samverkan.* Ett förslag är att det ska finnas mål för samverkan på fakultetsnivå, bland annat eftersom det hade underlättat formu-

leringen av mål på institutionsnivå. I dagsläget är institutionerna hänvisade till LUs strategiska plan för vägledning kring samverkan och det upplevs bli ett för stort "glapp" ner till institutionsnivå. Vårt att notera är att det under de två senaste åren har funnits med ett avsnitt i fakultetens verksamhetsplan som fokuserar just innovation och samverkan, men uppenbarligen är detta något som behöver förankras och diskuteras i större utsträckning.

- *Ramavtal med samverkanspartner.* Några intervju-personer menar att det skulle finnas fördelar med att fakulteten skriver ramavtal med viktiga samverkanspartner som involverar flera institutioner. Ett argument är att det skulle vara ett sätt att professionalisera samverkan och att skapa synergier då en extern aktör samverkar med flera institutioner inom närliggande områden. Ett annat argument är att det ibland skulle underlätta samarbetet mellan institutionerna om fakulteten var avtalskrivare istället för en av de involverade institutionerna.
- *Minska avståndet till LU centralt.* En del pekar på att fakulteten har en roll i att minska avståndet mellan institutionerna och LUs centrala ledning och förvaltning, vilket går i båda riktningarna. Det kan dels handla om att tydliggöra vad samhälls- och beteendevetenskap är och vad vi kan bidra med, dels kan det handla om att öka kunskapen inom fakulteten om vilket stöd som finns att få från centralt håll.
- *Skapa ökad samsyn kring samverkansmeriter.* Som tidigare redovisats pekar intervjuerna på att det idag inte finns någon uttalad eller gemensam syn på i vilken utsträckning samverkan ska vara meriterande och hur samverkanskicklighet ska värderas. En del menar att det är något som bör diskuteras och tydliggöras på fakultetsnivå.
- *Ekonomiska aspekter.* Det har under intervjusamtalen kommit fram olika förslag kopplade till ekonomi och resurser. Ett sådant är att en del av fakultetens myndighetskapital skulle kunna användas för att stimulera och underlätta samverkan, till exempel nämns behov av att anställa samverkanskoordinatorer ute på institutionerna. Fakulteten utlyser medel till forskningsmånader, pedagogisk utveckling och forskning om innovation. Kanske det även skulle vara värdefullt att utlysa medel för utveckling av samverkan kopplat till forskning och utbildning. En annan aspekt handlar om universitetets OH-kostnader och här efterlyser några en gemensam diskussion om problematiken kring OH-kostnader och hur dessa kan hanteras. En tredje aspekt är att det i flera fall tycks saknas rutiner (eller så saknas

det kännedom om rutiner) för hur fakturering av externa uppdrag ska ske, hur mycket vi ska ta betalt samt hur externa uppdrag registreras i personalplanen. En del av de intervjuade som idag gör vissa externa uppdrag gratis eller som bisyssla, menar att de hellre skulle ta betalt för uppdraget inom sin tjänst om det fanns tydliga rutiner och ett administrativt stöd kopplat till externa uppdrag. Detta är kanske inte primärt en fakultetsfråga, men nämns ändå här eftersom det bör finnas någorlunda likartade principer för arvodering av externa uppdrag.

- *"Matchmaking".* En problematik som lyfts under intervjuerna är att det tar tid att knyta nya kontakter och att identifiera gemensamma intressen. Vi är dessutom inte särskilt bra på att synliggöra den samverkan vi gör och det är svårt för externa aktörer att via LUCRIS identifiera forskare och lärare som är intresserade av samverkan inom olika områden. I ljuset av detta har det framkommit förslag om att anordna event eller andra möten som kan öppna upp för nya kontakter. Här nämndes Åskledaren, en idé som fanns på Campus Helsingborg för några år sedan och som syftade till att anordna mötesplatser mellan universitetet och aktörer från olika samhällssektorer. Ett annat koncept är Aim Day som används bland annat vid Uppsala universitet. Aim Day bygger på små gruppdiskussioner utifrån frågor som externa organisationer har formulerat. I samtalen deltar forskare från olika ämnen och praktiker. Varje fråga diskuteras koncentrerat under en timme och under dagen ges också tid för mingel och uppföljande samtal.⁹
- *Synliggörande.* Kopplat till "matchmaking", men även till synliggörande i bredare bemärkelse har LUCRIS diskuterats. En del önskar att fakulteten driver en utveckling av LUCRIS som gör det enklare att där registrera, följa upp och synliggöra samverkansaktiviteter. Andra tror inte att LUCRIS är den rätta vägen att gå, utan menar att det behövs andra sätt att synliggöra vår samverkan. Det ena behöver förstås inte utesluta det andra. Som redan tidigare diskuterats finns det en rik flora av samverkansformer inom samhällsvetenskap. Vissa former av samverkan kan säkert gestaltas inom ett system som LUCRIS, men ett förslag är att också göra olika samverkansporträtt (text eller film) som kan användas både på fakultetens och institutionernas hemsidor.

9. För mer info om Aim Day: <https://forumforsamverkan.uu.se/aimday/> <https://aimday.se/om-aimday/?lang=sv>

Avslutande summering

Sammanfattningsvis pekar resultaten på att det finns en stor bredd av olika former av samverkan kopplat till både forskning och utbildning. Men även om vi med hjälp av intervjuerna kan peka på vissa mönster är det svårt att säga något om hur omfattande eller vanliga olika samverkansformer är. I flera fall är det till exempel svårt att säga om gästföreläsare och samverkan av praktiker i utbildningen förekommer mer sporadiskt eller om samverkan med externa aktörer är något som verkligen genomsyrar utbildningen. Resultaten pekar också på att samhällsvetare inte ser sig som innovatörer och flera intervjupersoner har svårt för att se hur deras forskning skulle kunna bli till en innovation. Samtidigt finns det undantag från detta mönster, till exempel Bostad först och Sopact vid Socialhögskolan. Flera lärare ger också exempel på hur deras forskning kan bidra till att utveckla verksamheter och möta samhällsproblem, vilket pekar på att det är själva begreppet "innovation" som ofta upplevs som främmande och svårt att identifiera sig med. Ett annat tydligt resultat är att fakulteten framför allt samverkar med aktörer inom offentlig sektor.

Flertalet institutioner menar att de redan är bra på att samverka, men att bra kan bli bättre. Upplevelsen av att man är bra på samverkan tycks i flertalet fall baseras på kännedom om goda exempel och aktiviteter, snarare än mer systematiska uppföljningar eller

jämförelser med hur andra institutioner och lärosäten arbetar med samverkan. När det gäller *hur* samverkan ska utvecklas och växa råder det olika åsikter. En del institutioner menar att samverkan bör drivas och utvecklas av enskilda individer, medan andra institutioner strävar efter att samordna och leda samverkan genom att formulera gemensamma mål och utse personer eller kollegiala grupper med särskilt fokus på samverkan. Även när det gäller meriteringsvärdet av samverkan finner vi en tämligen stor åsiktsvariation. En del menar att det blir svårt att vidareutveckla och uppmuntra samverkan om det inte ges ett tydligare meriteringsvärde, medan andra är mer skeptiska till att samverkan skulle tilldelas ett större värde än ett "extra plus" vid tillsättning av tjänster eller befordran.

Inom vissa institutioner finns en levande diskussion om mål, ambitioner och förhållningssätt gällande samverkan, medan andra institutioner inte lika uttalat tycks ha samverkan på sin agenda. Samverkan verkar heller inte vara en fråga som i någon större utsträckning har diskuterats inom fakulteten, mellan institutionerna. Förhoppningen är att denna rapport ska kunna användas som underlag för en diskussion om hur fakulteten i sin helhet kan arbeta vidare med samverkan.

Referenser

- Bjursell, C., Dobers, P. & Ramsten, A-C (2016). *Samverkansskicklighet – för personlig och organisatorisk utveckling*. Lund: Studentlitteratur.
- Brechensbauer, A., Grafström, M., Jonsson, A. & Klintman, M. (2019). *Kampen om kunskap. Akademi och praktik*. Stockholm: Santérus förlag.
- Côté, I. M. & Darling, E. S. (2018). Scientists on Twitter: Preaching to the choir or singing from the rooftops? *FACETS* 3: 682-694.
- Kullberg, K., Laanemets, L. & Gegner, H. (2019). *Gemensamt kunskapssökande bland socialsekreterare i socialtjänsten och lärare och forskare vid universitet. Förutsättningar, möjligheter och utmaningar*. (Research Reports in Social Work; Vol. 2019, Nr. 1). Lund: Socialhögskolan, Lunds universitet.
- Perez Vico, E., Hellström, T., Fernqvist, N., Hellsmark, H. & Molnar, S. (2014). *Universitets och högskolors samverkansmönster och dess effekter* (Vinnova Analys VA, 2014:09). Stockholm: Vinnova.
- Perez Vico, E. (2018). En översikt av forskningen om samverkansformer och deras effekter. I M. Berg, V. Fors, & R. Willim (red.), *Samverkansformer: Nya vägar för humaniora och samhällsvetenskap* (s. 29-50). Lund: Studentlitteratur.
- Willim, R., Berg, M. & Fors, V. (2018). Inledning. I M. Berg, V. Fors, & R. Willim (red.), *Samverkansformer: Nya vägar för humaniora och samhällsvetenskap* (s. 11-25). Lund: Studentlitteratur.

